

tà J. B. Xuriguera sembla que pel març de 1945 havia comunicat a Fabra una altra acc. «cavitat petita en el fruit, la pasta, etc.». Algú em diu que Xuriguera creia que *aclofar* és derivat d'aquest *clofa* i que Fabra li contestà aprovant-ho. Que *clofa* tingui aquestes accs. cap a Juneda (d'on és Xuriguera) és versemblant i també que Fabra li ho admetés i fins que ho recomanés com a addició al *DFa*, però dubto que Fabra acceptés la idea de tal derivació amb caràcter d'etimologia d'*aclofar*, encara que amb la seva proverbial cortesia és ben possible que s'abstingués de mostrar a Xuriguera que tal idea és absolutament inversemblant. És evident que aqueix *clofa* no és més que una variant de *clova* 'closca' per contaminació del sinònim *clofolla*, i potser també amb alguna influència d'*aclofar*. Però és clar que de cap manera, a la inversa, un substantiu tan local no pot ser la deu del verb cabdal *aclofar*, incomparablement més important i general. — ¹⁰ La formació predominant CUF-L-ARE amb -L- podria tenir valor, per dir-ho així, diminutiu o atenuador, comparable al de formacions romàniques com *tremolar*, *remintolar*, FORICULARE (REW, 3439), FUSTULARE REW, 3619, *furguinyar*, *enriolar*, it. *battolare*, BAUBULARE REW, 1001, etc. Però més aviat creuria que es tracta d'una mera amplificació radical d'època indoeuropea CUF-L-ARE. És sabut que la -F- intervocàlica, i encara més sovint en la combinació -FL-, no experimenta sonorització, per tant no crec que sigui necessari postular una base amb -FF- duplicada. Per a uns noms de lloc *Cuflegl*, *Cufllons*, noms de pasturatges a Sobre-Selva, i potser provinents d'un CUF-L- (*ICULUM, -ANOS) afí del ll. CUBILE, veg. *TopHesp.* II, 173n.

Aclotellar, V. *clatell* *Aclotzar*, V. *lloca*

ACLUCAR 'cloure els ulls', amb *clucar*, que és la forma antigament general, i *ulls CLUCS*: mots comuns només amb els oc. *clucar*, *cluc*, però paraules arrelades i bàsiques en tots dos idiomes, d'origen incert; suposen una base fonètica *CLÜCCARE que fóra raonable relacionar amb el ll. CLAUDĒRE i la seva variant vulgar CLÜDĒRE (it. *chiudere*), que també deixà descendència en les nostres terres, però en l'aspecte fonètic i formatiu tal connexió no és possible, ni suposant un derivat del ll. vg. *CLÜDICARE; com que hi ha, en diversos parlars afins al nostre, formes com *cucar*, *cugar*, *clutar*, *chuscar*, en el sentit de 'guinyar els ulls', que han de ser mots de creació expressiva, ens trobem en un dilema entre dues teories no prou versemblants: 1.ª, que *clucar* no sigui més que una variant més, entre aquestes vàries, si bé amb extensió i antiguitat molt més grans i significat distint; 2.ª, que *CLÜCCARE resulti d'una alteració de *CLÜDICARE per influència d'un altre mot, que podria ser la d'aquestes creacions expressives o d'un altre; com que al costat del ll. CALĪGO, -ĪGĪNIS, 'tenebra', 'vista llosca, engegament', i dels seus derivats CALIGARE i CALIGINARE 'afeblir la vista', existiren variants CALŪGO, CALŪ-

GINARE, també hi pogué haver encreuament d'aquest amb *CLUDICARE (d'on **clüdicare* i ací ja no hi hauria dificultat fonètica per arribar a **cluccare*): això últim té alguna major versemblança ja que es tracta de dos mots que existiren des del llatí vulgar; sense que hàgim de descartar que tots dos factors contribuïssin a l'evolució fonètica anòmala. □ 1.ª doc.: *clucar* i *clucs* tots dos ja fi S. XIII, R. Llull.

És un mot ja força freqüent en la llengua medieval i que des del principi es presenta amb el sentit simple i, fonamental dins la llengua, de 'tancar', encara que referit normalment als ulls i no sempre amb subjecte de la persona que els té; és doncs una noció primària i cabdal dins la vida diària, a diferència de les de 'guinyar', o pegar llambregades, fer l'ullet, mirar de reüll, esguardar de fit a fit, etc., de naturalesa més especial i afectiva. En un dels exs. lullians es tracta de privar de la visió un altre: «los jueus despullaren lo Salvador de tot lo món e escupiren-li en la cara e *clucaren-li* los ulls e ferien-lo e donaven-li collades», *Doctrina Pueril* (ed. Gili, p. 23); en altres passatges lullians tenim les altres construccions: «per assò *cluquen* e exorben los ulls entellectuals» (*AlcM*), i en les obres rimades p. p. Jeroni Rosselló (137) «estava lo meu fill entre els Jueus *cluchat*: / cascun colps li donava». «No porems, *clucats* huylls, passar» en un text de la segona meitat del S. XIII, que sembla encara un poc més antic que els de Llull, traduint «*connuentibus oculis pertransire*» (*BABL* VII, 40). No he comprovat si és exacta i segura la trad. «*cligner des yeux*» que dona Saroihandy a *clucar* en les Gloses de Munic de c. 1400 (*RForsch.* XXIII, 251). Vegeu encara altres testimonis de clàssics medievals, Ausiàs, etc., en *AlcM* i *DAG*. Com es veu és, doncs, mot d'ús ja molt freqüent i variat a l'Edat Mitjana, certament una constant des dels orígens de l'idioma.

També des de llavors ens ve l'ús de *cluc*: «ab los ulls *cluchs* detràs sos peus aní» en Ausiàs (II, 63) i «com los ulls estan *clucs*» en Llull (*AlcM*), que altrament també trobem en els dicc. de rims de Jacme Marc i L. d'Aversó (1501.3), i des dels més antics i tradicionals escr. de l'època moderna, com en velles glosades de Pere d'Alc. Penya: «per què tens sempre / aquets uys hermosos *clucs*? / ¿per què amb amor no me mires / ara que no u veu ningú?» (*JqMBover*, *BiEscrBal.* II, 88.16.2). En fi, ja figura, a mj. S. XIII, en Guillem de Cervera: «ceyl és trop desastrucs / qui lum porta e no veu: / mays li val qu'àn huylls *clucs* / c' oberts --» (227c); «*empeguet ab ulls cl(l)uchs*» en Fc. Oliver (*Rom.* LXII, 523).

Pel que fa al verb, la forma amb *a-* avui predomina tant que *clucar* a penes es pot dir que s'usi encara: en tot cas no el registren ja els dicc. moderns, Belv., Lab., DÀmen.; sembla, de tota manera, que segueix essent la forma predominant en el País Valencià (única que registra Escrig 1851), i alguna vigència comarcal conserva encara en usos populars de comarques del NE.¹

Avui, doncs, i ja deu fer segles de tota manera, s'ha imposat la variant *aclucar*, que és ja l'única registrada